

Bryssel 1.4.2019
COM(2018) 816 final/ 2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2018)816 final of 19.12.2018

Concerns all language versions

Correction of errors in the act and annex and addition of the reference to the Staff Working Document SWD(2019) 145 linked to the Report

The text shall read as follows

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**Euroopan rakenne- ja investointirahastot 2014–2020
Vuoden 2018 yhteenvetokertomus ohjelmien täytäntöönpanoa
vuosina 2014–2017 koskevista vuotuisista täytäntöönpanokertomuksista**

{SWD(2019) 145 final}

Euroopan rakenne- ja investointirahastot 2014–2020
Vuoden 2018 yhteenvetokertomus ohjelmien täytäntöönpanoa
vuosina 2014–2017 koskevista vuotuisista täytäntöönpanokertomuksista

1. JOHDANTO

Euroopan rakenne- ja investointirahastojen (ERI-rahastojen) tavoitteena on edistää kestävää sosioekonomista lähentymistä, sopeutumiskykyä ja alueellista koheesiota. ERI-rahastot ovat suurin EU:n tuen lähde keskeisillä aloilla, joilla tarvitaan Junckerin komission poliittisten painopisteiden mukaisia investointeja. Tukemalla työpaikkojen luomista, kasvua sekä digitaalisiin sisämarkkinoihin ja energiaunioniin tehtäviä investointeja ja vahvistamalla sisämarkkinoita ja talouden ohjausta näillä investoinneilla vastataan reaalityalouden tarpeisiin ja tuetaan rakennemuutosta ja talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä määriteltyjä uudistuksia.

Tässä kertomuksessa esitetään kolmas vuotuinen yleiskatsaus yli 530:n yhteistyössä hallinnoidun (kansallisen tai alueellisen) ohjelman täytäntöönpanosta. Kertomus perustuu ohjelmien vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin, jotka saatiin vuoden 2018 puolivälissä.¹ Kertomus sisältää muun muassa yhteenvedon tulostiedoista, jotka koskevat täytäntöönpanoa vuosina 2014–2017.²

Vuosien 2014–2020 monivuotisen rahoituskehiksen väliarvioinnin ja vuonna 2017 tehtyjen BKT:hen liittyvien teknisten mukautusten johdosta EU:n osuus ERI-rahastojen määrärahoista kasvoi 6 miljardia euroa ja nousi yhteensä 460 miljardiin euroon. Kun kansallinen osarahoitus kasvoi vastaavasti, suunniteltujen investointien kokonaismäärä nousi 9 miljardia euroa yhteensä 647 miljardiin euroon.

Vuoden 2017 loppuun mennessä eri puolilla EU:ta oli valittu tuen kohteeksi yli 1,7 miljoonaa hanketta, joiden investointien volyymi oli yhteensä 338 miljardia euroa eli 53 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaisvolyyminä. Yksistään vuonna 2017 valittujen hankkeiden arvo oli 158 miljardia euroa, mikä on tähän mennessä suurin vuosittainen nousu. Se osoittaa selvästi, että jäsenvaltiot muuntavat parhaillaan investointisuunnitelmia konkreettisiksi hankkeiksi, jotta saadaan aikaan kestäviä sosiaalisia ja taloudellisia hyötyjä.

Investoinnit edistyvät monilla EU:n painopisteealoina olevista temaattisista aloista hyvin. Esimerkiksi suunniteltujen pk-yrityksiin tehtävien investointien kokonaismäärästä 55 prosenttia on jo myönnetty hankkeisiin. Vaikka investointien valinta on joillakin temaattisilla aloilla keskimääräistä hitaampaa, erot valittujen hankkeiden osuuksissa ovat pienentyneet. Esimerkiksi ilmastotoimien ja digitaalityalouteen tehtävien investointien alalla valittujen hankkeiden osuudet paranivat vuoden 2017 loppuun mennessä. Koheesiopoliittisia ohjelmia koskevat äskettäiset kertomukset viittaavat siihen, että hankkeiden valinta edistyi edelleen voimakkaasti 30. syyskuuta 2018 asti: hankkeisiin oli myönnetty 67 prosenttia varoista. Se tarkoittaa 66 miljardin euron kasvua yhdeksän kuukauden aikana, eli yhteensä yli 400 miljardin euron investoinneista on jo tehty päätös.

Valituissa hankkeissa ilmoitetut kokonaismenot olivat lähes 96 miljardia euroa vuoden 2017 loppuun mennessä. Varojen käyttö oli nopeutunut ja yli kaksinkertaistunut 12 kuukauden aikana. Vuoden 2017 loppuun mennessä 16 prosenttia kaikista kaudella käytettävissä olevista

¹ Kuten yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen (EU) N:o 1303/2013 53 artiklassa edellytetään.

² Tämä kertomus täydentää kertomusta, jossa käsitellään ERI-rahastojen talousarvion toteuttamista.
http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/publications/2018/AnalysisBudgImplem_ESIF_2017_EN.pdf

varoista oli maksettu EU:n talousarviosta jäsenvaltioille. (Lokakuun 2018 loppuun mennessä osuus oli kasvanut 23 prosenttiin.) Myös maaseudun kehittämisohjelmien toteuttaminen edistyy asianmukaisesti. Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) tuetut tuensaajat olivat saaneet syksyyn 2018 mennessä yli 33,8 miljardia euroa, joka on lähes 33 prosenttia ohjelmakaudella käytettävissä olevista kokonaismäärärahoista.

Vuoden 2017 loppuun asti ulottuvat kokonaistuloksia koskevat tiedot osoittavat, että

- miljoonalle yritykselle on kohdennettu tukea niiden tuottavuuden parantamiseksi ja kasvun edistämiseksi tai työpaikkojen luomiseksi;
- 15,3 miljoonaa ihmistä on saanut tukea työ-, harjoittelu- tai opiskelupaikan etsinnässä taikka hyötynyt sosiaalista osallisuutta edistävästä toimenpiteistä;
- 15 prosentilla maatalousmaan kokonaispinta-alasta toteutetaan ilmastoon ja ympäristöön liittyviä toimia, joilla pyritään parantamaan biologista monimuotoisuutta sekä maaperän ja vesivarojen hoitoa.

Kohdassa 2 esitetään katsaus siitä, miten täytäntöönpanossa oli edistytty vuoden 2017 loppuun mennessä. Kohdassa 3 kuvataan tarkemmin tärkeimmillä temaattisilla aloilla otettuja edistysaskelaita aloittain. Kohdassa 4 esitetään yhteenveto jäsenvaltioiden tähän mennessä toteuttamista arvioinneista.

2. KATSAUS TÄYTÄNTÖÖNPANON EDISTYMISEEN

Samanaikaisesti tämän kertomuksen laatimisen kanssa **on päivitetty ERI-rahastojen avoin tietoa**³ siten, että sieltä käyvät ilmi valittujen hankkeiden rahoitusmäärä sekä ohjelmien vuoden 2018 vuotuisissa täytäntöönpanokertomuksissa esitetyt ennusteet ja saavutukset yhteisillä indikaattoreilla mitattuina. Tiedot ovat saatavilla jäsenvaltioittain, ohjelmittain, teemoittain ja ERI-rahastoittain. Alustalta selviävät tuoreimmat raportoidut arvot, jotka saattavat poiketa niistä tiedoista, jotka olivat saatavilla tätä kertomusta viimeisteltäessä.

2.1. Katsaus taloudelliseen edistymiseen

ERI-rahastojen **suunniteltujen investointien kokonaismäärään** vaikuttivat vuonna 2017 useat muutokset, jotka aiheuttivat varojen nettolisäyksen. Vuosien 2014–2020 monivuotisen rahoituskehityksen väliarviointi johti nuorisotyöllisyysaloitteeseen kohdennettujen varojen lisäykseen (ks. laatikko 2). Tekninen mukautus, joka perustui koheesiopolitiikan määrärahojen uudelleenlaskentaan, johti Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) määrärahojen nettolisäykseen. Maaseuturahastossa tehtiin lisäksi joitakin siirtoja kansallisella tasolla yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ensimmäisestä pilarista maaseudun kehittämisohjelmiin.

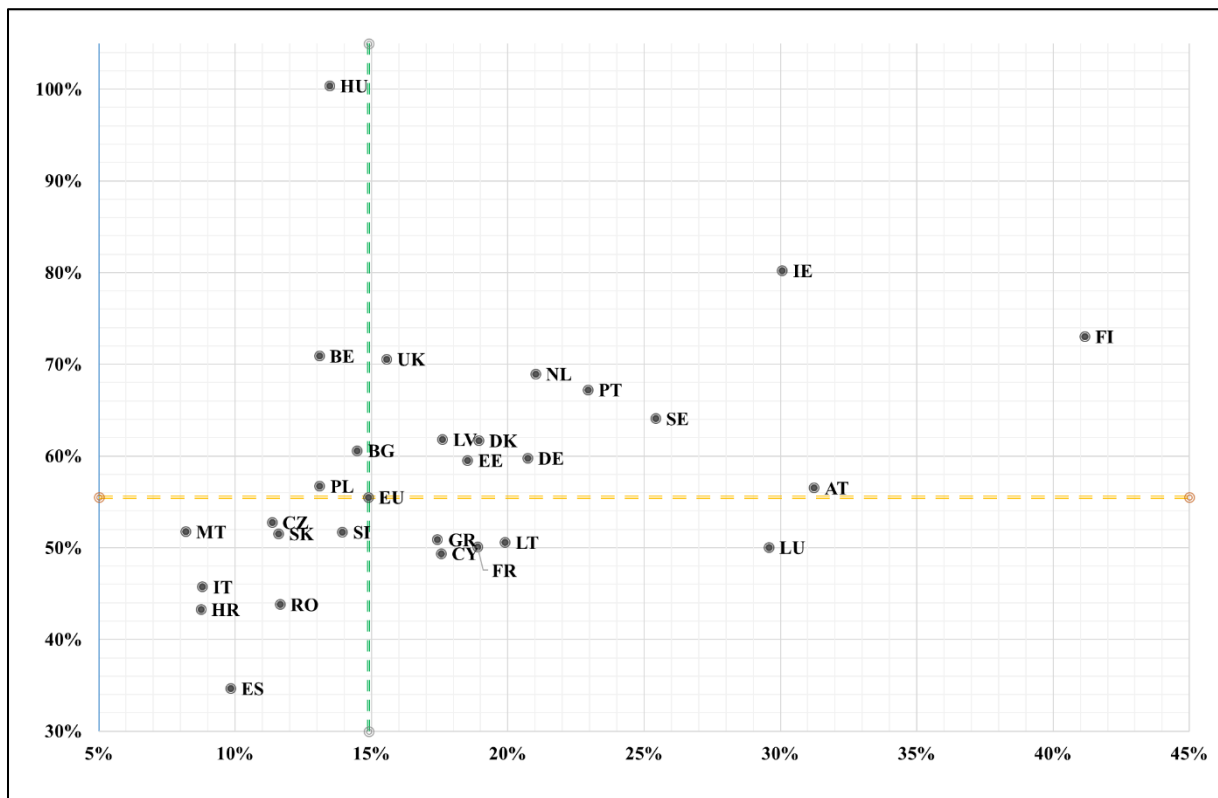
Vuoden 2018 vuotuisissa täytäntöönpanokertomuksissaan jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet kasvaneista **valittuihin hankkeisiin kohdennetuista määrärahoista**. Tuen kohteeksi valittujen hankkeiden kokonaisvolyymi oli **338 miljardia euroa, joka on 53 prosenttia kaudelle 2014–2020 suunniteltujen investointien kokonaisvolyymista**. EU:n osuus valittujen hankkeiden rahoituksesta on arviolta 240 miljardia euroa. Valittujen hankkeiden kokonaisosuus vastaa edellisen ohjelmakauden saman ajanjakson aikaista osuutta.

³ ERI-rahastojen avoin tietoa: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

Valittujen hankkeiden volyymit on eritelty rahastoittain liitteissä 1.1 ja 1.2, joissa kuvataan vuoden 2017 lopussa ja syksyllä 2018 vallinnutta tilannetta. Liitteissä 2.1 ja 2.2 esitetään samat rahoitustiedot jäsenvaltioittain. (Valittujen koheesiopoliittisten hankkeiden kokonaisrahoitusvolyyymi kasvoi vuoden 2017 lopun jälkeisten yhdeksän kuukauden aikana 66 miljardia euroa syksyyn 2018 mennessä ja on nyt 67 prosenttia suunnitelluista investoinneista.)

Vertaamalla näitä kahta tilannekatsausta aiempiin vuosiin voidaan selvästi todeta, että täytäntöönpanossa havaitut kehityssuuntaukset ovat sikäli muuttuneet, että erot valittujen hankkeiden osuuksissa olivat syksyyn 2018 mennessä tasoittuneet eri temaattisten tavoitteiden välillä. Aiemmat viivästyksistä joidenkin teemojen ja jäsenvaltioiden valittujen hankkeiden osuuksissa näkyvät kuitenkin yhä keskimääräistä pienempinä menoina. Jäljempänä olevasta kaaviosta käy ilmi, että valittujen hankkeiden osuudet ja varojen käyttöasteet vaihtelivat merkittävästi jäsenvaltioittain vuoden 2017 lopussa ERI-rahastojen keskiarvoihin verrattuna.

Kaavio: ERI-rahastot – hajontakuviot jäsenvaltioiden valittujen hankkeiden osuuksista ja varojen käyttöasteista vuonna 2017

Lähde: ERI-rahastojen avoin tietolusta, Euroopan komissio

Huomautus: pystyakseli = valittujen hankkeiden osuus, %; vaakakseli = varojen käyttöaste, %.

Kaaviosta käy ilmi, että suuri valittujen hankkeiden osuus ei välttämättä tarkoita pikaista varainkäyttöä. Jos suurin osa hankkeista on monivuotisia tai jos hankkeet eivät ole muuten toteutusvalmiita, menoja syntyy hitaammin niissä hankkeissa, jotka ovat vielä suunnittelematta tai joiden hankintasopimukset ovat vielä tekemättä.

EU:n talousarviosta oli suoritettu jäsenvaltioille maksuja kaiken kaikkiaan 75 miljardia euroa vuoden 2017 loppuun mennessä (eli 16 prosenttia suunnitellusta kokonaisrahoituksesta, mukaan lukien ennakkomaksut ja ilmoitettujen menojen välimaksut). Kauden 2014–2020

säännökset (esimerkiksi N+3-sääntö ja ennakkomaksujen määrät) ovat tarjonneet jäsenvaltioille vain vähän kannustimia täytäntöönpanon nopean aloituksen edistämiseen. Yleisesti heikosta varojen käyttöasteesta huolimatta N+3-säännön mukainen sitoumusten vapauttamismenettely koski vuonna 2017 vain muutamaa vuonna 2014 hyväksyttyä ohjelmaa. Kaiken kaikkiaan sitoumuksia vapautettiin koheesiopoliittisissa ohjelmissa vain 30 miljoonaa euroa. Vapauttamista koskevan säännön pitäisi kuitenkin edistää rahoituskuria vuonna 2018. Useissa ERI-rahastoista rahoitettavissa vuonna 2015 hyväksytyissä ohjelmissa on nopeutettava merkittävästi menojen ilmoittamista.

2.2. Edistyminen ohjelmien tavoitteiden saavuttamisessa

Vuoden 2018 vuotuisissa täytäntöönpanokertomuksissa annetaan tietoja siitä, miten ohjelmien tavoitteiden ja päämäärien saavuttamisessa on edistytty. Vuoden 2017 loppuun mennessä jäsenvaltiot ja alueet olivat valinneet noin 1,7 miljoonaa hanketta, joihin kuului niin suuria infrastruktuuri-investointeja kuin maatiloille myönnettäviä tukia.

Rahasto	Vuoden 2017 loppuun mennessä valittujen hankkeiden yhteismäärä
EAKR	160 000
Maaseuturahasto ⁴	1 000 000
ESR/nuorisotyöllisyysaloite	505 000
Koheesiorahasto	8 600
EMKR	18 500
Yhteensä	1 692 100

Vuoden 2017 lopussa raportoiduista yhteisiä indikaattoreita koskevista tiedoista merkillepantavia tunnuslukuja ovat erityisesti seuraavat:

- valituista hankkeista hyöttyy miljoona yritystä⁵ (määrä on 50 prosenttia tavoitteesta), 450 000 yrityksen tukeminen on jo saatettu päätökseen;
- 15 miljoonaa osallistujaa on hyötynyt ESR:n ja nuorisotyöllisyysaloitteen tukemista hankkeista;
- tähän mennessä on tuettu miljoonaa hanketta, joilla autetaan tekemään maatalousalasta ja maaseudun yrityksistä kilpailukykyisempiä ja luodaan ja säilytetään työpaikkoja maaseutualueilla;
- maanhoitoa tuetaan valitulla 26 miljoonan hehtaarin suuruisella alueella maatalousmaata eli alueella, joka käsittää 15 prosenttia käytössä olevasta maatalousmaasta (KMM), biologisen monimuotoisuuden suojelun parantamiseksi;
- 56 prosenttia koko maaseutuväestöstä (163 miljoonaa asukasta) kuuluu maaseuturahastosta tuettavan Leader-ohjelman yli 2700 valitun paikallisen toimintaryhmän piiriin;
- valituista 368 paikallisesta kalatalouden toimintaryhmästä 70 prosenttia on aloittanut toimintansa.

Se, että kauden 2014–2020 ohjelmissa painotetaan toimintalogiikkaa ja rahastokohtaisten yhteisten indikaattorien laajempaa käyttöä, on johtamassa entistä luotettavampaan ja yhdenmukaisempaan tulosten raportointiin. Useimmissa tapauksissa vuoden 2018 vuotuiset täytäntöönpanokertomukset ovat yhteisten indikaattoreiden osalta paljon parempi tuloksellisuutta koskeva tietolähde kuin aiempien vuosien kertomukset. Raportoidut arvot osoittavat yleensä, että indikaattoritavoitteiden ja valittuja hankkeita koskevien arvojen välillä

⁴ Luku koskee vain investointihankkeita. Maaseuturahastosta tuettavien muuntotyypisten hankkeiden lukumäärä on 2 664 000.

⁵ Kaikki ERI-rahastot kohdentavat tukea yrityksille. Valituilla hankkeilla tuetaan (tai on tuettu) 598 000:ta yritystä EAKR:n kautta, 162 400:aa mikro- ja pk-yritystä ESR:n kautta ja 248 600:aa maaseudun yritystä maaseuturahaston kautta (tukea 106 600 nuorelle viljelijälle ja investointeja 142 000 maatalon fyysiseen omaisuuteen).

on uskottava suhde. Kun raportoiduissa tiedoissa havaitaan epäjohtonmukaisuuksia, niistä tiedustellaan ohjelmavastaavilta. Kertomusten laaduntarkastusprosessi johti tiettyjen raportoinnissa havaittujen virheiden korjaamiseen. Komissio ennakoi, että jäljellä olevat puutteet voidaan poistaa parantamalla ohjelmien raportointia ja/tai nostamalla tavoitearvoja.

Sillä, että saadaan varmuus komissiolle raportoitujen tuloksia koskevien tietojen luotettavuudesta, on ratkaiseva merkitys vuonna 2019 tehtävälle suoritusvarauksen kohdentamiselle. Komissio ja kansalliset tarkastusviranomaiset ovat jo vuonna 2017 aloittaneet käytössä olevien järjestelmien ja tähän mennessä ilmoitettujen tietojen tutkimisen. Kohdennetuissa järjestelmätarkastuksissa keskityttiin ohjelmaviranomaisten toteuttamaan tuloksia koskevien tietojen hallintaan ja raportointiin. Valtaosassa komission tähän mennessä suorittamista tarkastuksista on päädytty myönteiseen yleisarvioon testattujen järjestelmien luotettavuudesta. Vain muutamassa ohjelmassa havaittiin vakavia järjestelmäpuutteita tai vakavaa tietojen epätarkkuutta. Komission tarkastustuloksia täydentää kansallisten tarkastusviranomaisten työ, josta raportoidaan niiden vuotuisissa tarkastuskertomuksissa helmikuussa 2019.

3. KATSAUS TÄYTÄNTÖÖNPANOON PÄÄTEMOITTAIN

Tässä kertomuksessa tehdään katsaus yli 530:n ERI-rahastoista rahoitetun ohjelman edistymiseen vuosina 2014–2017 valittujen hankkeiden rahoitusvolyymin perusteella sekä edistymiseen hankintasopimusten tekemisessä ja yhteisten tuotosten ja tulosten toteuttamisessa. Tietolähteenä on käytetty vuoden 2018 vuotuisia täytäntöönpanokertomuksia.

Liitteet sisältävät katsauksen, jossa kuvataan ERI-rahastojen rahoitusvolyymin ja valittujen hankkeiden osuutta kunkin temaattisen tavoitteen osalta vuoden 2017 lopussa ja syksyllä 2018. Indikaattorien osalta tässä kertomuksessa kootaan yhteen kunkin rahaston yhteisten indikaattorien mukaan ilmoitetut saavutukset ja valittujen hankkeiden odotetut vaikutukset. Lisäksi annetaan esimerkkejä jo tuetuista hankkeista.

3.1. Tutkimus ja innovointi, tieto- ja viestintätekniikka ja pk-yritysten kilpailukyky

Tällä alalla suunnitellaan tehtävän investointeja kaiken kaikkiaan noin 184 miljardilla eurolla, josta suurin osa suoritetaan EAKR:stä ja maaseuturahastosta. Vuoden 2017 loppuun mennessä valitut hankkeet kattoivat noin 51 prosenttia tästä summasta (yli 97 miljardia euroa⁶) ja ilmoitetut menot arviolta 13 prosenttia eli 24 miljardia euroa.

3.1.1. Tutkimus ja innovointi⁷

Tutkimus- ja innovaatiohankkeisiin EAKR:stä ja maaseuturahastosta kohdennetut 34 miljardin euron määrärahat vastaavat 51:tä prosenttia vuosille 2014–2020 suunniteltujen investointien kokonaismäärästä. Ilmoitetut menot olivat vain 8 prosenttia tästä määrästä.

Vuoden 2017 loppuun mennessä 43 500 yrityksen ennustettiin hyötyvän valituista EAKR-ohjelmista, joilla edistetään tutkimuslaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä (määrä on 69 prosenttia tavoitteesta). Yhteistyötoimia on toteutettu jo 7 000. Parempaan TTK-infrastruktuuriin tehtävistä investoinneista ennustetaan hyötyvän 71 500 tutkijan (määrä on

⁶ ”Useamman kuin yhden temaattisen tavoitteen” sisältävien hankkeiden osuus valittujen hankkeiden volyymin sisällytetään tätä alaa kuvaaviin lukuihin – ks. liite 1.1.

⁷ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/themes>

55 prosenttia tavoitteesta). Heistä 15 000:lla on jo käytettävissään tällaista infrastruktuuria. Merkittävää edistymistä osoittaa myös uusille tuotteille (ja palveluille) myönnettävän tuen seuranta: valituissa toimissa kohteena on tai on ollut 35 450 tuotetta, jotka ovat yritykselle uusia, (määrä on 55 prosenttia tavoitteesta) ja toimista on saatettu päätökseen jo 3 700.

Valituille hankkeille maaseuturahastosta myönnetty rahoitus oli 8 miljardia euroa vuoden 2017 lopussa. Tutkimuksen ja innovoinnin alalla maatalouden eurooppalaisesta innovaatiokumppanuudesta on tulossa tehokas innovointikeino, jolla on saatu maanviljelijöitä, tutkijoita, neuvoja ja yrityksiä mukaan 3 097:ään käytännön innovointihankkeeseen. Näissä hankkeissa on hyvät mahdollisuudet luoda innovatiivisia ratkaisuja, joilla maataloudesta voidaan tehdä älykkäämpää, tehokkaampaa ja kestävämpää. Hankkeiden tuloksista tiedotetaan kumppanuuden sivustolla (EIP-AGRI), joka tarjoaa viljelijöille paljon uusia ideoita ja inspiraatiota. Vuoden 2017 loppuun mennessä oli käynnistetty 667 vuorovaikutteista innovointihanketta (määrä on 21 prosenttia tavoitteesta).

- *Kestävää energiaa koskevan SUSEN-hankkeen toisessa vaiheessa EAKR:n tuella rahoitettiin Tšekissä teknisten välineiden asentamista kestävän energian tutkimus- ja kehityskeskukseen. Keskuksessa tehtävän työn pääkohteena on ionisoivan säteilyn ja ydinenergian käyttö. Keskus työllistää 128 henkilöä, ja sen toimintaan osallistuu vuosittain noin 55 opiskelijaa ja korkea-asteen tutkinnon suorittanutta henkilöä.*
- *Itävallan maatalouskamariin kuuluvan Ländliches Fortbildungsinstitut (LFI) -täydennyskoulutuslaitoksen järjestämää digikoulutusta on hyödyntänyt 10 000 maanviljelijää. Verkkokurssien ansiosta voitiin välttää monen tunnin matkat koulutuskeskukseen ja niistä aiheutuvat ympäristöhaitat. Maaseuturahasto rahoittaa 196 000 euroa hankkeen 245 000 euron kokonaiskustannuksista.*

3.1.2. Digitaalitalous

Digitaalitalouden teemoja koskeviin hankkeisiin oli kohdennettu vuoden 2017 loppuun mennessä arviolta 9,8 miljardia euroa (eli 48 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä). Hankkeiden valinta on edistynyt merkittävästi vuonna 2017. Menot – 5 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä – ovat edelleen jäljessä EU:n keskiarvoon verrattuna, mikä liittyy tämän teeman mukaisten hankkeiden täytäntöönpanon hitaaseen käynnistymiseen.

EAKR:stä tuettavien laajakaistayhteyksiä parantavien hankkeiden valinnassa on nyt edistytty merkittävästi: 4,3 miljoonan kotitalouden odotetaan hyötyvän hankkeista (määrä on 30 prosenttia tavoitteesta), vaikka jo toteutetuilla hankkeilla on yhdistetty verkkoon vain 227 000 kotitaloutta. Koska hankkeet on valittu myöhään ja täytäntöönpanokaudet ovat pitkiä, tavoitteen saavuttamisen todennäköisyys selviää vasta myöhemmin kauden aikana. Tietotekniikan käytön ja verkkokauppaan osallistumisen parantamisen osalta voidaan todeta, että valittujen hankkeiden kohteena on jo 16 000 yritystä (määrä on 19 prosenttia tavoitteesta).

Maaseuturahaston tuella pyritään parantamaan 18 miljoonan maaseudulla asuvan kansalaisen mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintätekniikan palveluja ja infrastruktuuria. Tätä varten toteutetaan 4 400 investointihanketta. Maaseutualueiden tieto- ja viestintätekniikan palveluiden parantamiseen varatuista varoista on tähän mennessä kohdennettu 36 prosenttia hankkeisiin, ja jo 1 255 000 maaseudun asukasta (määrä on 7 prosenttia tavoitearvosta) hyöttyy parannetuista palveluista.

- *RO-NET-hankkeella tarjotaan Romaniassa laajakaistayhteys 783 alueella niistä 2 268 alueesta, jotka on määritetty ”valkeiksi alueiksi”, joilla ei ole verkkoyhteyksiä. Hankkeella tuodaan laajakaista noin*

400 000 ihmisen, 8 500 yrityksen ja 2 800 julkisen laitoksen ulottuville. Hankkeen investointikustannukset ovat yhteensä 67 miljoonaa euroa, josta EAKR:n osuus on 46 miljoonaa euroa.

- Maaseuturahaston tuella autettiin Etelä-Karjalassa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstön verkostoa kehittämään tietojärjestelmä, jolla hallitaan kotona asumisen riskejä maaseudulla. Sosiaalisten ja digitaalisten osatekijöiden yhdistämisen ansiosta hankkeesta on tullut menestys. Maaseuturahaston osuus oli 122 000 euroa hankkeen 290 000 euron kokonaistalousarviosta.

3.1.3. Pk-yritysten kilpailukyyn parantaminen

Pk-yritysten kilpailukyky on EAKR:n, maaseuturahaston ja Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) rahoituksella toteutettavien ohjelmien painopisteenä. Vuoden 2017 loppuun mennessä eri hankkeisiin oli kohdennettu EU:n tukea noin 53 miljardia euroa (eli 55 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä). Varoja oli käytetty yli 17 miljardia euroa eli 18 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä, joten investointien toteuttamisessa on edistytty keskimääräistä paremmin.

EAKR:stä tuetaan monenlaisia toimenpiteitä, joilla vastataan pk-yritysten erityistarpeisiin. Keskeisiä tavoitteita ovat työpaikkojen luominen, startup-yritysten tukeminen, tuottavuuden kasvu, kansainvälistymisen ja kaupankäynnin lisäämisen tukeminen sekä rahoituksen tarjoaminen. Jo myönnetyllä rahoituksella tuetaan

- 427 000:ta pk-yritystä (määrä on 52 prosenttia tavoitteesta); tuki on toteutettu jo 127 000 pk-yrityksen osalta;
- 280 000:ta työpaikkaa, joiden odotetaan syntyvän tuen kohteena oleviin yrityksiin suoraan (määrä on 67 prosenttia tavoitteesta); 42 000 työpaikkaa on jo luotu;
- startup-yritysten perustamista: valittujen hankkeiden kohteena on 74 000 startup-yritystä (määrä on 46 prosenttia tavoitteesta); tuki on toteutettu jo 19 400 startup-yrityksen osalta.

Maaseuturahastosta tuetaan ratkaisuja, joilla edistetään yrittäjyyttä ja työllisyyttä maatalousalalla ja maaseudun yrityksissä ja parannetaan taloudellista elinkelpoisuutta ja selviytymiskykyä. Vuoden 2017 loppuun mennessä

- yli 112 000 maatilaa oli saanut investointitukea tilojen rakennemuutostusta ja nykyaikaistamista sekä tuottavuuden lisäämistä varten (määrä on 25 prosenttia tavoitteesta), ja yli 49 prosenttia määrärahoista, jotka on kohdennettu käynnistystukeen ja muuhun kuin maataloustoimintaan maaseudulla tehtävien investointien tukemiseen, oli sidottu;
- 51 000 nuorta viljelijää, jotka tuovat mukanaan uutta energiaa ja joilla on mahdollisuudet hyödyntää täysimääräisesti teknologian tarjoamia etuja tuottavuuden ja kestävyysparantamiseksi, oli saanut aloitustukea;
- 125 200 maatilaa oli saanut tukea riskinhallintatyökalujen muodossa, jotta tilat voivat vähentää tulevaisuuteen liittyvää epävarmuutta, joka voi heikentää viljelijöiden kilpailukykyä;
- 57 200 maatilaa oli saanut tukea laatu- ja ympäristöjärjestelmiin osallistumista varten.

Vuoden 2017 loppuun mennessä valituista EMKR:n tukemista hankkeista 62 prosentissa keskitytään pk-yritysten kehittämiseen.

- Kroatiassa tarjotaan paikallisille pk-yrityksille ratkaisevan tärkeitä rahoitusmahdollisuuksia EAKR:stä tuettavilla rahoitusvälineillä. EU:n myöntämällä 280 miljoonan euron tuella sekä sitä vastaavalla kansallisella julkisella ja yksityisellä rahoituksella odotetaan saatavan aikaan yritysten yli miljardin euron investoinnit. Yli 1 200 pk-yritystä on jo saanut tukea yhteensä noin 150 miljoonaa euroa.
- Virossa nuori viljelijä käytti maaseuturahaston rahoitusta navettansa kunnostukseen: navettaan asennettiin uusi ruokintajärjestelmä ja lisää lypsypaikkoja sekä entistä tehokkaampi lannankäsittelyjärjestelmä, jotta voitiin vastata kasvaviin tuotantotarpeisiin. Investoinnin ansiosta tilan voitto on jo kaksinkertaistunut ja työskentelyolosuhteet ja eläinten hyvinvoinnin tila ovat parantuneet merkittävästi. Maaseuturahaston osuus oli 184 000 euroa hankkeen 600 000 euron kokonaistalousarviosta.
- Alankomaissa EMKR tuki maan ensimmäistä piikkikampelan vesiviljelylaitosta, joka on onnistunut tuottamaan piikkikampelan poikasia omasta kutukannastaan puolikaupallisessa mittakaavassa. Seuraavana vaiheena on hankajalkaisten, rataseläinten ja levien tuotanto, jotta kalanrehu voidaan tuottaa laitoksella, mikä takaa parhaimman laadun ja kannattavuuden sekä kestävän ja jäljitettävissä olevan tuotantosyklin.

3.2. Vähähiilinen talous, ilmastonmuutos, ympäristö sekä liikenne- ja energiaverkot

ERI-rahastot investoivat yli 264 miljardia euroa kestäväan kehitykseen liittyville aloille. Vuoden 2017 lopussa hankkeisiin oli jo kohdennettu yli 142 miljardia euroa, joka vastaa noin 54:ää prosenttia kokonaismäärästä, jonka EAKR, koheesiorahasto, maaseuturahasto ja EMKR⁸ ovat ohjelmakaudelle osoittaneet. Menoja oli ilmoitettu arviolta 50 miljardia euroa, joka on keskimäärin 19 prosenttia kokonaismäärästä, mutta osuus vaihtelee huomattavasti temaattisen tavoitteen mukaan.

⁸ ESR edistää kestävan kehityksen tavoitteita, kuten vihreää osaamista, erityisesti temaattisten tavoitteiden 8 ja 10 piiriin kuuluvien sekundaaristen tukitavoitteiden kautta.

Laatikko 1: Ilmastotoimien valtavirtaistaminen ERI-rahastoissa

Kaiken kaikkiaan 25 prosenttia kauden 2014–2020 ERI-rahastoista on suunniteltu käytettävän hankkeisiin, joilla on ilmastotoimiin liittyviä tavoitteita. Tämä on merkittävä panos EU:n tavoitteeseen käyttää vähintään 20 prosenttia talousarviosta ilmastotoimiin. Kussakin rahastossa sovelletaan erityistä menetelmää ilmastomuutokseen liittyviä tavoitteita koskevan tuen laskentaan⁹. Menetelmissä määritellään ilmastotoimia edesauttaville tukitoimille erilliset luokat, joita painotetaan 0 prosentin, 40 prosentin tai 100 prosentin kertoimella. Kaikki ERI-rahastot vaikuttavat ilmastotoimiin myönteisesti, mutta vaikutus vaihtelee rahastoittain. Absoluuttisesti mitattuna suurin vaikutus on EAKR:llä ja maaseuturahastolla.

Ilmastotoimiin liittyville hankkeille ohjelmissa suunnitellut ja kohdennetut määrät esitetään yksityiskohtaisesti liitteessä 3. Ilmastomuutostavoitteisiin kohdennetut määrät kasvoivat merkittävästi vuonna 2017, kun ohjelmien täytäntöönpano nopeutui. EAKR:n ja koheesiorahaston ohjelmissa nämä määrät kaksinkertaistuivat viime vuoden aikana, mutta niiden osuus hankkeisiin kohdennetuista kokonaismääristä on kuitenkin edelleen hieman suunniteltua volyymia pienempi. ESR:n varoja on kohdennettu ilmastotavoitteisiin suunniteltua enemmän.

3.2.1. Vähähiilinen talous

Vähähiilisen talouden painopisteisiin kohdennettiin 28 miljardia euroa (eli 45 prosenttia suunnitelluista investoinneista), ja varoja käytettiin 4,6 miljardia euroa (7 prosenttia). Vaikka valittujen hankkeiden osuus on kasvanut ja lähestyy nyt keskiarvoa, vähäinen varainkäyttö kuvastaa alkuvaiheen hidasta hankkeiden hyväksyntää ja haasteita, joita investointitoiminnan laajentamisessa on joillakin temaattisilla aloilla, kuten energiatehokkuudessa.

Energiaan ja vähähiiliseen talouteen tehtävien investointien odotetut tulokset osoittavat valittujen hankkeiden ennusteiden parantuneen:

- vuoden 2017 loppuun mennessä valituissa uusiutuvan energian hankkeissa pyritään asentamaan 6 300 megawattia tuotantokapasiteettia (määrä on 80 prosenttia tavoitteesta), kun tähän mennessä on asennettu 590 megawattia;
- hankkeita on valittu 330 000 kodin kunnostamiseen energiatehokkuuden parantamiseksi (määrä on 39 prosenttia tavoitteesta); 84 000 kotia oli jo kunnostettu vuoden 2017 loppuun mennessä;
- valituissa hankkeissa suunnitellaan julkisten rakennusten energiasäästöjä koskevan tavoitteen osalta säästettävän yli 3 terawattituntia energiaa (määrä on 59 prosenttia tavoitteesta).

Maaseuturahastosta tuetaan investointitoimenpiteitä, maanhoitotoimenpiteitä sekä osaamisen siirtoa ja neuvontaa. Vuoden 2017 loppuun mennessä oli saatettu päätökseen 75 prosenttia toimista, joilla pyritään edistämään hiilen sitomista taikka suojelua maa- ja metsätalousmailla, eli kyseinen tavoite oli saavutettu 73-prosenttisesti. Uusiutuvan energian alalla hankkeista oli valittu 16,6 prosenttia.

- *Ala-Sleesiassa Puolassa uudistettiin kaasun siirtojärjestelmä rakentamalla kaksi uutta kaasuputkea, joiden pituus on yhteensä 59 km, ja kaasun kompressoriasema. Investointien kohdealueen taloissa asuu noin 3 miljoonaa ihmistä, jotka hyötyvät nyt varmasta, kestävästä, kilpailukykyisestä ja kohtuuhintaisesta energian toimituksesta. Putkien ja kompressoriaseman rakentamiseen on sijoitettu yli 20 miljoonaa euroa, josta yli 9 miljoonaa euroa saatiin EAKR:stä.*
- *Valloniassa Belgiassa lypsykarjatila perusti maaseuturahaston myöntämän tuen avulla 33 kW:n biokaasulaitoksen, joka tuottaa uusiutuvaa energiaa lannasta. Pääsaavutus on, että vihreästä energiasta tuotetaan tilalla sähköä, jota tarvitaan pääasiassa lypsä varten. Lypsyprosessi on täysin automaattinen ja*

⁹ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 215/2014, annettu 7 päivänä maaliskuuta 2014 (EUVL L 69, 8.3.2014, s. 65).

kuluttaa paljon energiaa. Investoinnin kokonaiskustannukset olivat 222 000 euroa, josta maaseuturahasto rahoitti 16 000 euroa.

3.2.2. Ilmastomuutokseen sopeutuminen ja riskien ehkäiseminen

Ilmastomuutokseen sopeutumisen ja riskien ehkäisemisen osalta valittujen hankkeiden arvo oli 24 miljardia euroa (eli 58 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä), ja varoja käytettiin noin 14 miljardia euroa (33 prosenttia).

Erityisesti kahdella EAKR:n yhteisellä indikaattorilla pyritään kuvaamaan edistymistä investoinneissa, joilla vähennetään ilmastoon liittyviä riskejä sopeutumistoimenpiteitä toteuttamalla. Vuoden 2017 loppuun mennessä

- 17,5 miljoonan ihmisen odotettiin hyötyvän valituista tulvantorjuntatoimenpiteistä;
- 19 miljoonan ihmisen odotettiin hyötyvän valituista metsäpalojen torjuntatoimenpiteistä.

Molemmat luvut ylittävät asetetut tavoitteet¹⁰, mikä osoittaa, että ilmastomuutokseen liittyvien riskien käsittelyssä on edistytty selvästi.

Maaseuturahastosta tuetaan maaseutualueilla biologisen monimuotoisuuden suojelua ja parantamista, vesivarojen ja maaperän hoidon parantamista sekä maataloustuotannon kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämistä. Kunkin maaseudun kehittämisohjelman määrärahoista vähintään 30 prosenttia varataan toimille, joista on hyötyä ympäristölle sekä ilmastomuutoksen hillitsemiselle ja ilmastomuutokseen sopeutumiselle. Jäsenvaltioiden tämän alan hankkeisiin tosiasiallisesti kohdentamien varojen määrät ylittävät vähimmäismäärän selvästi: keskimäärin EU:n jäsenvaltioissa on ympäristöön ja ilmastoon liittyviin toimenpiteisiin kohdennettu 57,6 prosenttia määrärahoista.

- Portugalilainen meren ja ilmakehän tutkimuslaitos (IPMA) kehitti ja asensi uuden säätutkan Madeiran autonomisella alueella. Tutkalla seurataan säätä ja parannetaan ja optimoidaan nykyisiä meteorologisia malleja. Niitä voidaan käyttää luotaessa teknistä ja tieteellistä käyttöä varten luotettava tietoa, joka on välttämätön ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta. Investoinnin kokonaismäärä oli 3,4 miljoonaa euroa, josta koheesiorahaston osuus oli 3,1 miljoonaa euroa.
- Slovakiassa rakennettiin maaseuturahaston tuella veden varastointia varten allas, josta on apua torjuttaessa ilmastomuutoksen johdosta yhä useammin esiintyviä äärimmäisiä sääilmiöitä, kuten voimakkaita sateita ja metsäpaloja. Pienten vesivirtojen säätäminen edistää biologista monimuotoisuutta, hiilen sitoutumista ja ilmastomuutokseen sopeutumista. Allas edistää kestävä metsänhoitoa, sillä allas estää maaperän eroosiota ja pidättää vettä metsässä. Hankkeen kokonaistalousarvio on 530 000 euroa, josta maaseuturahaston osuus on 397 000 euroa.

3.2.3. Ympäristö ja resurssitehokkuus

Ympäristöä ja resurssitehokkuutta koskeviin painopisteisiin liittyviin hankkeisiin on kohdennettu 45 miljardia euroa (eli 52 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä), ja varoja on käytetty noin 19 miljardia euroa (22 prosenttia).

Jätteenkierrätys Hankkeiden valinnan aiempien viivästysten jälkeen tuen kohteeksi on nyt valittu 1,8 miljoonan tonnin verran jätteenkierrätyskapasiteettia (määrä on 34 prosenttia tavoitteesta). Hyvin on edistytty myös valittaessa hankkeita, joilla parannetaan 14,5 miljoonan

¹⁰ Parhailaan käsitellään ongelmia, jotka liittyvät näiden indikaattoreiden yhdenmukaiseen käyttöön tavoitteiden asettamisen sekä kaksinkertaisen laskennan välttämisen osalta.

ihmisen jäteveden käsittelyä (määrä on 85 prosenttia tavoitteesta) ja 7,3 miljoonan ihmisen vesihuoltoa (määrä on 58 prosenttia tavoitteesta).

Maaseuturahastosta on tuettu hankkeita, joilla on parannettu biologista monimuotoisuutta 26 miljoonan hehtaarin alalla maatalousmaata (määrä on 87 prosenttia tavoitteesta). Kaikkiaan 40 prosenttia kaikesta maatalousmaasta on ilmastoon ja ympäristöön liittyvien toimien kohteena, kun mukaan otetaan myös luonnonhaitta-alueet. Lisäksi 18 prosenttiin EU:n maatalousmaasta suunnitellaan sovellettavan biologista monimuotoisuutta koskevia hoitovaatimuksia, 15 prosenttiin parempaa maaperän hoitoa ja 15 prosenttiin parempaa vesivarojen hoitoa. Merkittävää edistystä on saavutettu myös sen tavoitteen saavuttamisessa, että 3,3 prosentilla maatalousmaasta sovellettaisiin hoitosopimuksia, joilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjä. Sopimuksia on tehty jo lähes 2 prosentilla maatalousmaasta. Samoin hyvin on edistytty tavoitteessa, joka koskee niiden eläinyksikköjen määrää, joihin kohdistuu investointeja, joilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjä. Tavoitteesta on saavutettu 33 prosenttia.

Kaikista vuoden 2017 loppuun mennessä EMKR:n tuen kohteeksi valituista hankkeista noin 24 prosenttia edistää resurssitehokkuutta ja ympäristönsuojelua. Valtaosalla kyseisistä hankkeista pyritään suojelemaan ja elvyttämään meriluonnon monimuotoisuutta lisäämällä merkittävästi saaliiden purkamisen fyysistä valvontaa ja vähentämällä ei-toivottujen saaliiden määrää, ja näin edistetään samalla yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanoa.

- Bulgariassa on perustettu maan ensimmäinen koheesiopolitiikan varoin tuettava rahoitusväline vesi- ja jätevesialaa varten. Rahoituksen avulla 16 alueellista vesialan toimijaa voi parantaa vesihuoltojärjestelmiään sekä jäteveden- ja vedenkäsittelylaitoksiaan. Järjestelmän odotetaan saavan aikaan jopa 230 miljoonan euron investoinnit, joilla tarjotaan kansalaisille laadukkaita palveluja. Koheesiorahaston rahoitusosuus on 115 miljoonaa euroa.*
- Ruotsissa on maaseudulla perustettu kosteikkoja, jotta voitaisiin vähentää ravinteiden valumista vesistöihin. Hankkeen avulla lisätään biologista monimuotoisuutta, ja veden virtausta hallitsemalla kosteikkoja voidaan käyttää tarvittaessa kasteluveden varastoimiseen. Maaseuturahaston osuus oli 26 000 euroa hankkeen 64 000 euron kokonaistalousarviosta.*

3.2.4. Strategiset verkot

Strategisten verkkojen investoinneista TEN-T-verkkoihin ja muuhun liikenteeseen liittyvät merkittävät investoinnit suunnitellaan EAKR:n ja koheesiorahaston alaisuudessa. Vuoden 2017 loppuun mennessä valittujen hankkeiden kokonaisvolyyymi oli 44 miljardia euroa (eli 62 prosenttia suunnitelluista investoinneista), ja varoja oli käytetty 12 miljardia euroa (17 prosenttia).

Liikennettä koskevien indikaattorien mukaan merkittävää edistymistä on raportoitu valituissa rautatie- ja maantiehankkeissa:

- 2 700 km uusittuja rautatielinjoja, joista osa kuuluu TEN-T-verkkoon (määrä on 45 prosenttia tavoitteesta); toteutettujen hankkeiden osuus on tähän mennessä vain 5 prosenttia;
- 7 500 km uusittuja maanteitä (75 prosenttia tavoitteesta), joista 690 km kuuluu TEN-T-verkkoon (90 prosenttia tavoitteesta). TEN-T-verkkoon kuuluvia teitä on uusittu 300 km (30 prosenttia tavoitteesta).

- Kreikassa saatiin päätökseen 106 kilometriä pitkän kaksiraiteisen, sähköistetyn suurnopeusrataosuuden rakentaminen Ateena–Thessaloniki-rautatiereitillä Tithoréan ja Domokóksen välillä. Matkustajat voivat nyt*

matkustaa Ateenasta Thessalonikiin 3,5 tunnissa, mikä tekee rautatieyhteydestä kilpailukykyisen. EAKR:n, koheesiorahaston ja Verkkojen Eurooppa -välineen rahoitusosuus oli lähes miljardi euroa.

3.3. Työllisyys, sosiaalinen osallisuus ja koulutus

Tällä alalla tukea on suunniteltu annettavaksi yli 172 miljardia euroa – tukivaroja myönnetään erityisesti ESR:stä, mutta osa investoinneista tulee EAKR:stä, maaseuturahastosta ja EMKR:stä. Vuoden 2017 loppuun mennessä valittujen hankkeiden arvo oli arviolta 85 miljardia euroa, joka on lähes 50 prosenttia suunnitelluista kokonaismäärärahoista. Varoja oli käytetty lähes 23 miljardia euroa eli 13 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä.

ESR:n ja nuorisotyöllisyysaloitteen ohjelmissa on yhteenlaskettuna saavutettu jo seuraavat tulokset:

- tukea on saanut 15,3 miljoonaa osallistujaa, muiden muassa 7,9 miljoonaa työtöntä ja 4,9 miljoonaa työmarkkinoiden ulkopuolella olevaa henkilöä;
- tukea on saanut 2,8 miljoonaa pitkäaikaistyötöntä osallistujaa;
- ESR:n tai nuorisotyöllisyysaloitteen tuen ansiosta kaikista osallistujista 1,4 miljoonaa henkilöä on työllistynyt, 1,9 miljoonaa henkilöä on saanut ammattipätevyyden ja 870 000 osallistujaa on päässyt yleissivistävään tai ammatilliseen koulutukseen.

Osallistujista kaikkiaan 46 prosenttia oli vähän koulutettuja ja 16 prosenttia maahanmuuttajia, ulkomaalaistaustaisia tai vähemmistöön kuuluvia (mukaan lukien marginalisoituneisiin yhteisöihin kuuluvat henkilöt, kuten romanit).

ESR:n ja nuorisotyöllisyysaloitteen toimiin osallistuneiden määrän kaksinkertaistuminen vuoden 2016 lopusta osoittaa selvästi, että hankkeiden toteuttaminen on nopeutunut kentällä merkittävästi.

3.3.1. Työllisyys

Hankkeisiin, jotka liittyvät kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen edistämiseen, oli vuoden 2017 loppuun mennessä kohdennettu pääasiassa ESR:stä ja nuorisotyöllisyysaloitteesta arviolta 30 miljardia euroa, joka on 51 prosenttia suunnitelluista 60 miljardin euron kokonaismäärärahoista. Vuoden 2017 loppuun mennessä työllisyystavoitteen mukaisesti

- oli tuettu 7,4:ää miljoonaa osallistujaa;
- 722 000 osallistujaa oli saanut ammattipätevyyden;
- 1,1 miljoonaa osallistujaa oli työllistynyt tai työllistänyt itse itsensä.

Tähän alaan tehtävät investoinnit edistyvät hyvin lukuun ottamatta työmarkkinalaitosten nykyaikaistamiseen liittyviä investointeja, joiden rahoittamiseksi valittujen hankkeiden osuus oli vuoden 2017 lopussa yhä alle 20 prosenttia.

Vuoden 2017 loppuun mennessä oli käytetty yli 246 miljoonaa euroa maaseuturahaston varoja maatalouden ja maaseutualueiden työllisyyden parantamiseen, sosiaalisen osallisuuden edistämiseen sekä elinikäisen oppimisen ja maa- ja metsätalouden ammatillisen koulutuksen edistämiseen.

Kaikista vuoden 2017 loppuun mennessä EMKR:n tuen kohteeksi valituista hankkeista noin 11 prosenttia edistää kestäviä ja laadukkaita työpaikkoja ja tukee työvoiman liikkuvuutta.

Useimmilla hankkeista pyritään edistämään inhimillistä pääomaa, sosiaalista vuoropuhelua ja verkostoitumista.

- *Luxemburgissa ESR:n rahoittaman Fit4Entrepreneurship-hankkeen kohteena on 200 työnhakijaa, jotka haluavat perustaa oman yrityksen. Kauppakamarin, julkisten työvoimapalvelujen ja käsityöläisliiton (Chambre des Métiers) hallinnoima hanke käsittää yrittäjätaitojen arvioinnin, koulutusohjelman, yrittäjien henkilökohtaisen tukemisen ja perustamisen jälkeisen avun.*
- *Jotta voitaisiin säilyttää perinteinen laajaperäinen lampaiden ja karjan laiduntaminen, Espanjassa Andalusian viranomaiset kehittivät laiduntamista koskevan pilottikoulutusohjelman. Hankkeessa järjestettiin koulutusta 100 opiskelijalle, jotka valmistautuivat työskentelemään alalla. Koulutuksen jälkeen 60 prosenttia osallistujista oli ammattimaisesti mukana karjankasvatuksessa. Maaseuturahasto osallistui 34 000 eurolla hankkeen 38 000 euron kokonaiskustannuksiin.*

Laatikko 2: Nuorisotyöllisyysaloite

Nuorisotyöllisyysaloitteesta on edelleen annettu tärkeää rahoitusta nuorten tukemiseksi tukeen oikeutetuissa jäsenvaltioissa. Vuoden 2017 loppuun mennessä 162 000 hankkeeseen oli kohdennettu arviolta 7 miljardia euroa, joka on 67 prosenttia suunnitelluista 10,3 miljardin euron määrärahoista. Tuensaajien ilmoittamat menot olivat 31 prosenttia (3,2 miljardia euroa) nuorisotyöllisyysaloitteen kokonaismäärärahoista, mikä osoittaa, että täytäntöönpano on ollut kentällä vakaata. Tämän ajanjakson aikana nuorisotyöllisyysaloitteesta oli tuettu 2,4:ää miljoonaa nuorta. Kaikkiaan 1,5 miljoonaa osallistujaa oli ollut loppuun asti mukana nuorisotyöllisyysaloitteesta tuetussa toiminnassa, ja 776 000 osallistujaa oli yleissivistävässä tai ammatillisessa koulutuksessa, oli saanut ammattipätevyyden taikka oli työllistynyt tai työllistänyt itse itsensä.

EU:n lainsäätäjät päättivät vuonna 2017 monivuotisen rahoituskehityksen väliarvioinnin yhteydessä lisätä nuorisotyöllisyysaloitteen varoja ohjelmakauden loppuosan (2017–2020) ajaksi. Aloitteen määrärahoja lisättiin 1,2 miljardia euroa. Lisäys jaettiin neljälle vuodelle ja hyödyttää yhtätoista jäsenvaltiota, jotka täyttävät yhä tuen vaatimukset. Jäsenvaltiot muuttivat toimenpideohjelmiaan ja kumppanuussopimuksiaan vuoden 2017 loppuun mennessä niin, että ne vastaavat lisäystä ja vastaavaa ESR:n tukea.

Vuoden 2018 talousarviomenettelyn yhteydessä lainsäätäjät sopivat marraskuussa 2018 lisäksi, että nuorisotyöllisyysaloitteen varoja keskitettäisiin alkuvaiheeseen niin, että vuoden 2018 maksusitoumusmäärärahoja lisättäisiin ja vuoden 2020 maksusitoumusmäärärahoja vähennettäisiin, joten vuoden 2018 kokonaismäärä nousi 116 miljoonasta eurosta 350 miljoonaan euroon. Kyseiset yksitoista jäsenvaltiota muuttavat jälleen ohjelma-asiakirjojaan tarpeen mukaan varojen keskittämisen huomioon ottamiseksi.

- Kreikassa alakohtaisia koulutusohjelmia, joilla parannetaan 18–24-vuotiaiden työttömien osaamista ja työllistävyyttä, järjestetään yhteistyössä liike-elämän järjestöjen kanssa. Ohjelma tarjoaa jopa 15 000 koulutuspaikkaa, ja kohteena on suuria kasvumahdollisuuksia tarjoavia aloja, kuten tieto- ja viestintätekniikka, vientikauppa, vähittäiskauppa ja logistiikka. Ohjelmat käsittävät 120 tuntia teoreettisia opintoja ja 260 tuntia käytännön opetusta, viisi henkilökohtaista neuvontatapaamista ja todistuksen antamisen. Liike-elämän järjestöt valitsevat teoreettisen koulutuksen tarjoajat ja etsivät yrityksistä harjoittelupaikat käytännön opetusta varten.

3.3.2. Sosiaalinen osallisuus

Sosiaalista osallisuutta koskeviin hankkeisiin oli kohdennettu vuoden 2017 loppuun mennessä arviolta 30 miljardia euroa, joka on 46 prosenttia suunnitelluista 63,7 miljardin euron määrärahoista. Rahoitus tulee pääasiassa ESR:n ohjelmista. EAKR:stä tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon infrastruktuuria. Tämän tavoitteen toimien ansiosta

- on annettu tukea 3,3 miljoonalle osallistujalle;
- 220 000 osallistujaa on työllistynyt tai työllistänyt itse itsensä;
- 152 000 osallistujaa on saanut ammattipätevyyden;
- 164 000 työmarkkinoiden ulkopuolella olevaa henkilöä on ryhtynyt työnhakuun;
- 42,5 miljoonan kansalaisen odotetaan nyt hyötyvän EAKR:n tuesta, jota on kohdennettu terveydenhuoltojärjestelmien nykyaikaistamiseen.

Investoinnit marginalisoituneiden yhteisöjen, kuten romaniyhteisöjen, sosioekonomiseen integrointiin kasvoivat vuonna 2017. Investoinnit sosiaaliseen yrittäjyyteen ja yhteisölähtöiseen paikalliseen kehittämiseen ovat kuitenkin edelleen jääneet jälkeen.

Maaseuturahastosta tuetaan maaseutualueilla paikallisia kehittämisstrategioita, joilla edistetään sosiaalista osallisuutta, vähennetään köyhyyttä ja edistetään taloudellista kehitystä Leader-lähestymistavan mukaisesti. Tähän mennessä 58 prosenttia maaseutualueilla asuvista ihmisistä (määrä on noin 111 prosenttia tavoitteesta) kuuluu yli 3 400 paikallisen

kehittämisstrategian piiriin. Niitä toteuttavat paikalliset toimintaryhmät, joita tuetaan 18 prosentilla käytettävissä olevista julkisista varoista.

- Uuden mahdollisuuden tarjoavia kouluja koskevassa ESR:n hankkeessa Gijónissa Espanjassa tarjotaan haavoittuvassa asemassa oleville nuorille (kuten vähän koulutetuille nuorille, koulunkäynnin varhain keskeyttäneille nuorille, nuorille, joilla ei ole perheen sosiaalista tukea, ja nuorille, joilla on terveysongelmia) rätätelöityä käytännöllistä opetusta, jossa keskitytään taitoihin ja kykyihin, jotka auttavat heitä palaamaan koulutukseen tai jatkamaan sitä taikka löytämään työpaikan. Vuosina 2009–2017 osallistujia oli 1 400.
- Luxemburgissa ”maailmankaupunkihankkeessa” tuettiin kesätoiminnan järjestämistä 7–12-vuotiaille Miselerlandin alueen lapsille. Hankkeessa keskityttiin kulttuurien monimuotoisuuteen edistämällä yhteisiä asenteita ja arvoja, jotka edistävät ”yhdessä elämistä”. Alueen lapsia osallistui toimintaan päivittäin noin 300, ja heistä keskimäärin 10 prosenttia oli pakolaislapsia. Hanke sai maaseuturahaston Leader-rahoitusta 223 000 euroa.
- Kaksi uutta sosiaali- ja terveyspalvelujen keskusta, jotka sijaitsevat Molenbeekissa ja Cureghemissa Brysselissä Belgiassa ja jotka saivat EAKR:n tukea 3,7 miljoonaa euroa, tarjoaa integroituja sosiaali-, mielenterveys- ja perusterveydenhuoltopalveluja paikalliselle väestölle. Erityisesti painotetaan palvelujen tarjoamista haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille, kuten maahanmuuttajille. Parhaillaan tiimi kehittää liikkuvan kenttätöyön ohjelmaa, johon sisältyy terveyspalvelubussi.

3.3.3. Koulutus

Yleissivistävää ja ammatillista koulutusta koskeviin hankkeisiin oli kohdennettu vuoden 2017 loppuun mennessä arviolta 25 miljardia euroa, joka on 52 prosenttia suunnitelluista 49 miljardin euron määrärahoista. Rahoitus tulee pääasiassa ESR:n ohjelmista. EAKR:stä tuetaan koulutusinfrastruktuuria. Varoja oli käytetty noin 6 miljardia euroa (eli 13 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä). Tämän tavoitteen toimien ansiosta

- on annettu tukea 4,5 miljoonalle osallistujalle;
- miljoona osallistujaa on saanut ammattipätevyyden;
- 583 000 osallistujaa on päässyt yleissivistävään tai ammatilliseen koulutukseen;
- 1,8 miljoonan opiskelijan (määrä on 26 prosenttia tavoitteesta) odotetaan hyötyvän EAKR:n hankkeista, joissa investoidaan koulutuksen infrastruktuuriin.

Tämän alan investoinnit ovat hyvällä mallilla: valittujen hankkeiden osuus on 52 prosenttia. Parhaiten sekä hankkeiden valinnan että varojen käyttöasteen mukaan arvioituna on edistynyt ammatillisen koulutuksen toimien täytäntöönpano.

- Latviassa yhdessä ESR:n rahoittamassa hankkeessa tavoitteena on lisätä ammattipätevyyden saavien ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden määrää yrityksissä toteutettavan työssäoppimisen ja työharjoittelun avulla. Toukokuuhun 2018 mennessä hankkeessa oli mukana 1 400 yritystä, 34 ammatillista oppilaitosta ja 2 900 opiskelijaa, joista 640 oli työssäoppijoita ja 2 275 työharjoittelijoita.
- Ahvenanmaalla ESR:n rahoittaman ”Välkommen In” -hankkeen tavoitteena on lisätä verkkokaupan osaamista ja tietämystä palvelualalla, jotta voidaan parantaa asiakaspalvelun laatua ja auttaa yrityksiä vastaamaan maailmanlaajuisesta kilpailusta vähittäiskaupalle aiheutuviin haasteisiin. Hankkeeseen, jossa tarjottiin yli 8 000 tuntia koulutusta, osallistui yhteensä 472 henkilöä sadasta yrityksestä. Vuonna 2017 osallistujayritysten liikevaihto oli 75 prosenttia suurempi kuin vuonna 2015.
- Baijerissa Saksassa kunnostettiin EAKR:n tuella toimistorakennus koulutuskeskukseksi, joka tarjoaa seminaareja varten 250 lisäpaikkaa 1 100 neliömetrin alalla. Uudistettu koulutuskeskus on tärkeässä asemassa koulutettaessa tulevaisuuden ammattitaitoisia työntekijöitä.

3.4. Institutionaalisten valmiuksien parantaminen ja julkisen hallinnon tehostaminen

Institutionaalisia valmiuksia ja uudistuksia koskeviin hankkeisiin oli kohdennettu vuoden 2017 loppuun mennessä arviolta 3 miljardia euroa, joka on 48 prosenttia suunnitelluista 6,4 miljardin euron määrärahoista. (Rahoitus myönnetään pääasiassa ESR:n ohjelmista, mutta tukea annetaan myös EAKR:stä Italiassa, Romaniassa ja Virossa sekä Interreg-ohjelmissa.) Varoja oli käytetty kentällä 370 miljoonaa euroa (eli 6 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä). Tämän tavoitteen toimien ansiosta

- on annettu ESR:stä tukea 117 000 osallistujalle;
- on annettu ESR:stä tukea 734 hankkeelle, jotka kohdistuvat julkishallintoon tai julkisiin palveluihin kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla.

Jopa kolmanneksessa tuetuista hankkeista keskitytään digitalisaatioon. Muita keskeisiä kohteita ovat palveluntarjonta, yleinen koulutus, virkamiesjärjestelmä ja henkilöstöhallinto sekä hallinnon järjestäminen ja hoitaminen. Jäsenvaltioiden julkishallinnolle annettava tuki käytetään pääasiassa kansallisella tasolla, ja vain pieni osa menee alueelliselle ja paikalliselle tasolle.

Koulutus- ja aikuiskoulutuspolitiikkaa sekä harjoittelu- ja työllisyys- sekä sosiaalipolitiikkaa toteuttavien sidosryhmien valmiuksien parantamiseen tähtäävien hankkeiden täytäntöönpano on jäänyt jälkeen muista hankkeista (ilmoitettujen menojen osuus on prosentti suunnitellusta rahoituksesta). Viivästysten syyt vaihtelevat jäsenvaltioittain. Esimerkiksi oikeudelliset muutokset voivat vaikuttaa täytäntöönpanoon, tai vaikeudet voivat liittyä tukitoimenpiteen innovatiivisiin ja monimutkaisiin piirteisiin.

- *Bulgariassa ESR:n hankkeessa, jonka toteuttaa oikeusalan kansallinen instituutti (NIJ), tuetaan laadukasta ammatillista koulutusta, jotta voidaan parantaa oikeuslaitoksen tehokkuutta. Vuonna 2017 NIJ:n kurseja suoritti yhteensä 5 600 tuomaria ja virkamiestä, jotka ovat tuomioistuinten ja tutkintaviranomaisten palveluksessa. Hankkeiden uutuuksia ovat muun muassa alueellisten koulutusten ja verkko-opiskelukurssien kehittäminen, aihekohtaiset koulutukset, jotka vastaavat alueellisia erityistarpeita, sekä laitosten välisen yhteistyön ja ”osaamiskumppanuuksien” järjestäminen.*
- *Liettuassa ESR:n hankkeella pyritään tehostamaan julkisia hankintoja vähentämällä korruptiomahdollisuuksia. Suunnitelluilla toimilla lisätään julkisista hankinnoista vastaavan viraston sekä muiden hankintoja tekevien organisaatioiden henkilöstön tietoisuutta ja osaamista ja laaditaan julkisten hankintojen menetelmiä koskevaa tukimateriaalia (kuten ohjeita). Hankkeessa järjestetään koulutusta hankintoja tekevien organisaatioiden edustajille sekä konferensseja useissa Liettuan elimissä.*

3.5. Edistyminen rahoitusvälineiden täytäntöönpanossa

Vuoden 2018 vuotuisiin täytäntöönpanokertomuksiin sisältyivät 24 jäsenvaltion toimittamat vuoden 2017 loppuun ulottuvat yksityiskohtaiset tiedot rahoitusvälineistä. Edistyminen on yleensä tyydyttävää. Rahoitussopimuksiin oli sidottu pääasiassa EAKR:stä 13,5 miljardia euroa, joka on 65 prosenttia alustavista määrärahoista. Sidotuista määristä oli suoritettu jo 1,5 miljardia euroa (11 prosenttia) lopullisille tuensaajille. Tosin jäsenvaltioiden välillä oli huomattavia eroja. Tarkempia tietoja on komission julkaisemissa tiedoista laadituissa yhteenvedoissa.

3.6. Alue- ja kaupunkikehitys

Kaudella 2014–2020 on kohdennettu noin 32 miljardia euroa yhdenmukaiseen alueelliseen kehittämiseen ja kaupunkialueiden kestäväan kehitykseen. Näiden strategioiden täytäntöönpano, joka oli aluksi hidasta, on nyt pääsemässä vauhtiin. Koheesiopoliittisista rahastoista on kohdennettu hankkeisiin noin 10,7 miljardia euroa, joka on 33 prosenttia suunnitelluista määrärahoista. Vaikka hankkeiden valinta edistyy nyt suhteellisen hyvin, varojen käyttö on yhä jäljessä. Menoja oli kertynyt vain miljardi euroa (eli 3,2 prosenttia suunniteltujen investointien kokonaismäärästä) vuoden 2017 loppuun mennessä.

Valitut yhdenmukaiset kaupunkikehitysstrategiat, joilla edistetään lähinnä yhteiskuntaan integroitumista, kattoivat ilmoitusten mukaan 39 miljoonaa kansalaista (eli määrä on 87 prosenttia tavoitteesta). Valituilla rakennusten ja asuntojen kunnostamista koskevilla hankkeilla saavutetaan puolet suunnitellusta tavoitteesta fyysisinä tuotoksina mitattuna: ennusteiden mukaan kunnostetaan 1,1 miljoonaa neliometriä rakennuksia ja 10 500 asuntoa. Kunnostuksen kohteena on kaupunkialueilla yli 21 miljoonaa neliometriä avointa aluetta (määrä on 73 prosenttia tavoitteesta) elämänlaadun ja turvallisuuden parantamiseksi.

3.7. Interreg

EAKR:n rahoittamissa Interreg-ohjelmissa, jotka kuuluvat alueellisen yhteistyön tavoitteen piiriin, vuoden 2017 loppuun mennessä valittujen hankkeiden rahoitusvolyymi oli 7,1 miljardia euroa (eli 57 prosenttia suunnitellusta kokonaisrahoituksesta). Tosin kentällä menojen määrä oli yhä pieni (5 prosenttia suunnitellusta kokonaisrahoituksesta).

Tietoja Interreg-ohjelmien konkreettisesta edistymisestä sisältyy edellä keskeisten investointiteemojen yhteydessä esitettyihin yhteenlaskettuihin indikaattoreihin ja ERI-rahastojen avoimeen tietolustaan¹¹.

4. OHJELMIEN ARVIOINNINNA EDISTYMINEN

Ohjelmakauden 2014–2020 lainsäädännössä painotetaan tarvetta arvioida vaikutuksia, joita ERI-rahastojen ohjelmilla on kasvuun, kestäväan kehitykseen ja työpaikkojen luomiseen. Ohjelmissa määritellään tarkat tavoitteet ja täsmennetään, millaisiin muutoksiin eri aloilla pyritään. Arviointi on ehdottoman tärkeää, jotta voidaan todeta, ovatko halutut muutokset toteutuneet ja millaisia ohjelmien vaikutukset ovat olleet.

Tähän kertomukseen liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa kootaan yhteen vuodesta 2016 lähtien tehty arviointityö. Tässä yhteydessä todettiin pieni määrä arviointeja, jotka kohdistuvat pääasiassa täytäntöönpanoprosessiin ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa edistymiseen. Näiden arviointien perusteella arviointien rakenne on keskimäärin selkeämpi kuin aiemmin. Lisäksi tiedot ovat saatavilla ja niitä on käytetty aiempaa tarkoituksenmukaisemmin.

Kauden 2014–2020 osalta on vielä hyvin aikaista arvioida ohjelmien tuloksia ja vaikutuksia, koska päätökseen saatettuja hankkeita on vähän. Jotkin vaikutustenarvioinnit ovat luonteensa vuoksi toteutettavissa vasta ohjelman myöhemmässä vaiheessa, ja niiden aloitus viivästyy todennäköisesti niissä tapauksissa, joissa täytäntöönpano on ollut odotettua hitaampaa tietyissä jäsenvaltioissa tai tiettyjen temaattisten tavoitteiden osalta.

¹¹ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/TC>

Toisaalta suuressa määrässä vuosina 2017 ja 2018 toteutettuja kansallisia arviointeja keskityttiin kauden 2007–2013 ohjelmiin, ja suurin osa arvioinneista on vaikutustenarviointeja. Kaiken kaikkiaan vaikutustenarviointien tuloksia voidaan pitää molempien ohjelmakausien osalta luotettavina vain muutamassa arvioinnissa, mikä korostaa tarvetta parantaa arviointien laatua.

Komission kesäkuuhun 2018 mennessä saamien tarkistettujen kansallisten arviointisuunnitelmien päivitetty analyysi osoittaa, että tarvittavissa taidoissa, käytettävissä menetelmissä ja edellytetyissä tiedoissa on yhä joitakin puutteita.

Päätökseen saatettujen arviointien määrän odotetaan arviointisuunnitelmien mukaan kasvavan huomattavasti vuosina 2018 ja 2019. Useimmat arvioinneista koskevat täytäntöönpanoa ja prosessia. Lähes puolet vaikutustenarvioinneista suunnitellaan toteutettavaksi vasta vuoden 2020 jälkeen, johon mennessä ohjelmien tulosten odotetaan toteutuvan.

Tähän kertomukseen liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa kerrotaan myös eri työskentelytavoista, joilla komissio tukee jäsenvaltioiden työtä (muun muassa verkostoituminen, ohjaus ja neuvontapalvelut), ja komission tekemästä arviointityöstä.

5. PÄÄTELMÄT

ERI-rahastojen ohjelmat ovat Euroopan unionille merkittävä investointiväline, ja kaikki Euroopan unionin alueet hyötyvät tästä toimintapolitiikasta. Rahoituksen toteutuksesta sekä yhteisistä tuotos- ja tulosindikaattoreista nyt saatavilla oleva näyttö antaa täytäntöönpanon edistymisestä täydellisemmän kuvan kuin millään aiemmalla kaudella on ollut saatavissa.

ERI-rahastoista osarahoitettavien ohjelmien täytäntöönpano on kaiken kaikkiaan nopeutunut merkittävästi vuoden 2017 aikana. Valittujen hankkeiden osuus lähes kaksinkertaistui vuoden 2016 loppuun verrattuna ja on nyt enemmän kuin 52 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Hankkeista aiheutuvat menot alkoivat myös päästä toivotulle tasolle, samoin ohjelmissa saavutetut tärkeisiin sosiaalisiin ja taloudellisiin hyötyihin liittyvien tuotos- ja tulosindikaattoreiden arvot. Nopeampi edistyminen on jatkunut vuonna 2018. Koheesiopoliittisissa rahastoissa valittujen hankkeiden osuus oli 67 prosenttia 30. syyskuuta 2018.

Ohjelmien vuotuisten täytäntöönpanokertomusten täytäntöönpanosta antama kuva vaihtelee niin alueittain, jäsenvaltioittain kuin investointiteemoittainkin. Saatujen aikaisempien kokemusten perusteella komissio odottaa, että investointeihin varattujen varojen käyttöasteet sekä tuotosten ja tulosten toteutumisasteet jatkavat kasvuaan vuonna 2019. Tuleva, vuonna 2019 tehtävä tulosten tarkastelukin kannustaa ohjelmien tavoitteiden saavuttamisen kannalta tehokkaampaan ERI-rahastojen varojen käyttöön.

ERI-rahastojen täytäntöönpanon edistyessä saadaan lopulta materiaalia, jonka perusteella voidaan tehdä vaikutustenarviointeja. Kestää kuitenkin vielä jonkin aikaa ennen kuin merkittävä määrä jäsenvaltioiden tekemiä arviointeja saadaan käynnistettyä ja saatettua päätökseen ja niiden tulokset ovat saatavilla.

Tulevaisuuden kannalta tarkasteltuna tärkeitä taloudellisia tavoitteita on asetettu vuoden 2018 lopulle (N+3-sääntö). Vaarana on, että jotkin ohjelmat menettävät EU:n rahoitusta.

Vuoden 2019 raportointikaudella ohjelmista on muun muassa esitettävä kokonaisvaltaiset kertomukset kesäkuuhun mennessä ja kansalliset edistymiskertomukset elokuun loppuun mennessä. Kertomuksista saadaan kattava määrällinen ja laadullinen yleiskuva

investointitavoitteiden täytäntöönpanosta. Kertomuksissa käsitellään useita tärkeitä kysymyksiä. Jäsenvaltiot raportoivat muun muassa tuloskehysten mukaisista taloudellisista ja fyysisistä välitavoitteista, joita koskevia tietoja käytetään suoritusvarauksesta suoritettavien maksujen määrittämiseen vuonna 2019. Komissio esittää yhteenvedon kertomuksista strategisessa kertomuksessaan, joka valmistuu vuoden 2019 loppuun mennessä.